

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Художньо-графічний факультет
*Кафедра теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва та графіки*

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО В НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

*м. Одеса
16-17 березня 2022 року*

УДК 745/749:37(477)(062.552)
Д28

У виданні представлено тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції, що відбулася 16–17 березня 2022 року в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» з ініціативи кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки. Конференція збирала воедино досвід митців-просвітянців, викладачів мистецьких освітніх закладів різних рівнів, діячів культури і мистецтв задля налагодження діалогу країн і регіонів, популяризації мистецьких традицій, виявлення ролі декоративно-прикладного мистецтва в розвитку сучасної художньої освіти.

Координатор проєкту

О. В. Ткачук

Упорядники:

кандидат педагогічних наук, доцент *О. В. Ткачук*,
старший викладач *Т. С. Штикало*

Відповідальні секретарі:

О. В. Ткачук, Т. С. Штикало

Друкується за рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(*протокол № 2 від 29 вересня 2022 р.*)

ISBN 978–966–927–868–5

© ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», 2022

данчики для безпечного споглядання творів, частково розчистити чагарники перед мозаїками, створити інформаційні стенди.

Для збереження цих безцінних творів є два шляхи: провести повну реставрацію, а саме — повністю відновити рельєфи й мозаїки. А можна законсервувати їх в існуючому стані, укріпити і частково відновити рельєфи. Більш прийнятним і прагматичним є другий варіант, бо зберігає шарм, створений плином часу і впливом природного середовища. Таке делікатне ставлення до відновлення мистецької спадщини існує в європейській практиці.

Мозаїчні рельєфи в місті Прип'ять, створені титаном монументального мистецтва Іваном Литовченком, є унікальними, безцінними зразками українського модернізму 70–80-х років ХХ століття. Наше завдання — зберегти ці твори для наступних поколінь.

Лоза Наталя Адольфівна

*заслужений художник України,
старший викладач кафедри образотворчого мистецтва
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
член Національної спілки художників України*

КОЛАЖ ЯК МЕТОД ЕСКІЗНОГО ПОШУКУ ДЕКОРАТИВНОЇ КОМПОЗИЦІЇ ПЕЙЗАЖУ В СИСТЕМІ ЗАВДАНЬ ДИСЦИПЛІНИ «КОМПОЗИЦІЯ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ ТА ДЕКОРАТИВНОМУ МИСТЕЦТВІ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ 2-го РОКУ НАВЧАННЯ ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Ключові слова: колаж, композиція, декоративний пейзаж, ескізний пошук, трансформація форми.

Не таємниця, що більшість наукових знахідок та досліджень нашого часу проходять на межах великих наукових дисциплін. Найбільш цікаві відкриття зроблено, наприклад, на грані хімії, медичної науки та біології, а також на межі фізики, хімії та наук про землю. Подібні тенденції стосуються й галузі мистецтва. Так зване «сучасне мистецтво» існує «на грані»: твори живопису та дизайну, об'єкти на межі образотворчості та театру, мистецтва пантоміми або кіно-

мистецтва — суцільний взаємовплив та перетікання одного в інше. Тож і сучасна вища школа не може відвертатися від величезних можливостей, які відкриває міждисциплінарний підхід.

Ми пропонуємо використовувати техніку колажу для пошуку виразного рішення композиції, наприклад, при створенні композиції пейзажу. В програмі з дисципліни «Композиція» для здобувачів вищої освіти на ХГФ на другому курсі обов'язковим, як підсумок роботи на пленері, є завдання з творчого осмислення пейзажного мотиву та створення закінченої пейзажної композиції. Однак, якщо робота з натури для студентів досить звична, зрозуміла, то стилізація, творче переосмислення, привнесення декоративності викликають, як правило, певні труднощі. Не всім початківцям легко зрозуміти як вести формальний пошук, трансформувати реально існуючий у просторі мотив, як від замальовки чи етюду з натури перейти до більш декоративного вирішення у готовому пейзажі. І тут у нагоді може стати колаж.

Торкнемося можливостей колажу. Це техніка досить нескладна та доступна, як за технологією, так і за матеріалами. Для ескізного пошуку можна використовувати будь-який кольоровий папір, картон, незалежно від якості, включно з тим, що вже був використаний, як, наприклад, друкована продукція: друкована реклама, газети, журнали, папір для записів, фотографії тощо. Можуть стати виразним засобом шматки текстилю, тканини з різним забарвленням, фактурою та малюнком, мереживо, нитки, та навіть різні невеличкі предмети, такі як мушлі, камінчики, буси, гудзики і таке інше. Усе це досить нескладно знайти у господарстві, так би мовити «під рукою». Колаж надає напрочуд багато можливостей для творчості. За допомогою колажу з паперу та тканини можливо створити як майже ілюзорне зображення, так і зовсім абстрактну композицію.

Слушно пропонувати вдаватися до техніки колажу на етапі ескізування. Коли студент вже обрав, з яким натурним мотивом чи об'єктом він бажає працювати та зробив низку натурних замальовок, начерків, етюдів, необхідно обрати стилістику вирішення майбутнього закінченого полотна. Спроба виконати ескіз (чи низку ескізів) в техніці колажу сприятиме спрощенню форми, пошуку виразного загального силуету, або, навпаки, приведе до розколювання одного предмету, однієї плями на багато різних за фактурою та тональністю плям. Це надасть композиції властивостей, притаманних декоративному зображенню. Дуже цікавих ефектів можливо досягти привнесенням у композицію часток з орнаментом, вираженою

фактурою чи рукописним або друкованим текстом. У сполученні з об'ємно-просторовим зображенням це створює більш умовний підхід. Такий метод трохи нагадує роботу з літературним перекладом, коли текст з української перекладають, наприклад, на англійську, потім — з англійської на чеську, далі — на китайську, а потім — знов на українську. У результаті ми отримуємо зовсім інший текст. Так і в нашому випадку, висловлюючись з приводу того ж мотиву іншою мовою, студент опрацьовує пошук іншої, не звичної для себе стилістики. Використання техніки колажу таким чином розширює палітру, надає майбутньому художнику нових можливостей, які він може використати у своїй подальшій творчій роботі.

Нагуляк Петро Іванович

*старший викладач кафедри образотворчого мистецтва
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
член Національної спілки художників України,
заслужений художник України
nagulyak.art@gmail.com*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕКОРАТИВНОЇ КОМПОЗИЦІЇ: ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Ключові слова: декоративна композиція, концептуальні засади, творчий метод, образ, творча особистість.

В просторі сучасної художньої освіти фактично постійно виникає необхідність винайдення та застосування таких методів та форм навчання, концепцій національно-творчого виховання, які повинні в цілому сприяти прояву творчого потенціалу студентів, розкриттю їх в якості творчої індивідуальності та набуттю мистецького професіоналізму. Звернення уваги до розвитку творчої особистості пов'язується із основними положеннями, що творчість вимагає знання закономірностей композиційної побудови, де усі творчі методи — є виразними концептуальними засобами (рисунок, лінія форми, кольорова пляма, фактура та текстура тощо), які повинні працювати на рішення єдиного композиційного завдання, єдиного принципу, ідеї.